

120 LET ESPERANTA V PRAZE

Bulteno de Esperantista Klubo en Prago
Ĉasopis Klubu esperantistů v Praze
č. 3/2022 (226)

KLUB ESPERANTISTŮ V PRAZE

pobočný spolek Českého esperantského svazu, z. s.

Internetové stránky klubu a jeho časopisu:

<http://bulteno.cs-retromusic.net>

Facebooková stránka:

<https://www.facebook.com/esperantoprago>

E-mail:

paha@esperanto.cz

Kanál na YouTube:

Esperanto Prago

Sídlo:

Jirečkova 5, Praha 7 – Holešovice, 170 00

Logo klubu

Schůzovní místnost:

**Ve Smečkách 25,
Praha 1 – Nové Město,
110 00**

OBSAH

Úvodní slovo	3
Klub esperantistů v Praze	4
Založení klubu v roce 1902	5
Esperanto	6
Ludvik Lazar Zamenhof	9
Český esperantský svaz	10
Časopis Bulteno	11
Popřáli nám k výročí	12
Světové kongresy v Praze	14
Opera Sternenhoch	15
Galerie osobností	16
Klub E-mental'	18
Nakladatelství KAVA-PECH	19
Z našich akcí	20

Toto zvláštní číslo časopisu *Bulteno* (č. 3/2022), určené pro širokou veřejnost, bylo vydáno u příležitosti 120. výročí založení našeho klubu.

Oslavy výročí probíhají pod záštitou starosty městské části Praha 7 Jana Čížinského.

Autoři textů:

Tomáš Břicháček, Petr Chrdle, Vlasta Piščíková, Jiří Tomeček

Autorka kresby na obálce:
Miroslava Tomečková

Redaktor:

Tomáš Břicháček

Korektury:

Eva Břicháčková

Datum vydání:

9. 11. 2022

Úvodní slovo

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

velmi nás těší, že věnujete pozornost této brožuře, kterou pro Vás připravil Klub esperantistů v Praze v rámci oslav svého velkého jubilea.

Letos je tomu 120 let, kdy se malá skupinka průkopníků, do níž patřili i knihkupec a nakladatel Eduard Weinfurter a básník Stanislav Kostka Neumann, odhodlala k založení esperantského spolku v naší metropoli. Proces příprav vyvrcholil ustavující schůzí, která proběhla 9. listopadu 1902 v restauraci „U Štajgrů“ ve Vodičkově ulici.

Začátky byly nesnadné a skromné, ale hnutí se začalo rychle prosazovat a sílit a nezastavily ho ani četné obtíže, které postupně přicházely. Klub přežil dvě světové války, nacistickou okupaci, během níž nastal úřední zákaz naší činnosti, i komunistický útlak, který vyvrcholil v padesátých letech. V době velkých změn po listopadu 1989 jsme udrželi tempo a nakonec jsme úspěšně vstoupili i do nové digitální éry.

Během let se kolem klubu rozvinul bohatý kulturní život. Mezi našimi členy vždy bylo mnoho tvůrčích a intelektuálně založených osobností. Vedle již zmíněného S. K. Neumanna k nám náleželi kupříkladu básníci Jiří Karen, Čestmír Vidman, básnička a spisovatelka Eli Urbanová, ředitel Národního muzea Vlastislav Zázvorka, herečka Eva Seemannová, herec Ota Sklenčka či výtvarník Jiří Harcuba.

Praha také hostila dva Světové kongresy esperanta, a sice v letech 1921 a 1996. V nedávné době se rovněž stala místem uvedení opery *Sternenhoch* s esperantským libretem, a to přímo na prknech Národního divadla.

Brožura, kterou si Vám dovoluujeme nabídnout, přináší stručný vhled do jazyka esperanto a do činnosti pražských esperantistů. Dozvíte se mimo jiné něco o našich akcích, o osobnostech z historie našeho klubu nebo o časopisu, který vydáváme.

Věříme, že alespoň některé čtenáře náš materiál navnadí k tomu, aby si o esperantu vyhledali další informace anebo se je dokonce začali učit. Takové pak velmi rádi přivítáme mezi námi. Všem zájemcům také ochotně zodpovíme případné dotazy.

V Praze dne 9. listopadu 2022

Tomáš Břicháček
předseda klubu

Klub esperantistů v Praze

Klub esperantistů v Praze (KEP) sdružuje příznivce esperanta z Prahy a okolí a představuje centrum esperantského života v naší metropoli. Klub je pobočným spolkem Českého esperantského svazu a je jednou z jeho nejpočetnějších a nejaktivnějších místních organizací.

Předsedové klubu

1902–1903	Eduard Weinfurter
1903–1907	Vojtěch Kraus
1907	Jan Hofman
1907–1909	Gustav Ctibor
1909–1914	Václav Rosický
1914–1918	Vojtěch Kraus
1918–1924	Josef Eiselt
1924–1926	Konstantin Koutek
1926–1931	Rudolf Hromada
1931–1958	Jaroslav Šustr
1958–1963	Jaroslav Mařík
1963–1965	Miloš Rudolf
1965–1966	Jindřich Ondráček
1966–1968	Josef Drlík
1968–1969	Rudolf Horský
1969–1970	Vladimír Kalivoda
1970–1972	Rudolf Horský
1972–1975	Josef Drlík
1975–1978	Ladislav Kynčl
1978–1979	Jaromír Jermář
1979–1984	Jindřich Ondráček
1984–1988	Helena Štruncová
1988–1989	Ludvík Veselý
1989–1991	Zbyněk Khail
1991–1994	Květa Hubnová
1994–2003	Jiří Patera
2003–2010	Josef Trojan
2010–2012	Jiří Patera
2012–2014	Josef Trojan
2014–	Tomáš Břicháček

Pořádáme množství přednášek, besed, slavností a dalších kulturních a společenských akcí. Vydáváme časopis *Bulteno* a máme svůj kanál *Esperanto Prago* na YouTube.

Pravidelné schůzky probíhají každý druhý čtvrtek od 17 hod. ve schůzovní místnosti Ve Smečkách 25, Praha 1 – Nové Město.

Ne všichni pražští esperantisté jsou členy KEP. Působí zde ještě neformální klub E-mental' a spolek Česká esperantská mládež. Mnoho esperantistů pak není organizováno v žádném seskupení.

Založení klubu v roce 1902

Eduard Weinfurter,
první předseda klubu

Ustavující schůze našeho klubu proběhla po několikaměsíčních přípravách 9. listopadu 1902 v tehdejší restauraci „U Štajgrů“ ve Vodičkově ulici 699/30 na Novém Městě za účasti 15 osob.

Prvním předsedou byl zvolen knihkupec a nakladatel Eduard Weinfurter (1870–1950). Mezi dalšími členy výboru byl i básník Stanislav Kostka Neumann (1875–1947). Jako místo pro klubová setkání byla zvolena kavárna „Union“ na tehdejší Ferdinandově, dnešní Národní třídě.

Někdejší restaurace „U Štajgrů“. Dnes na tomto místě stojí majestátní secesní dům „U Nováků“. →

S. K. Neumann,
jeden ze zakládajících
členů

Události okolo založení klubu poutavě popisuje František Barth v článku *Fondo de „Esperantista klubo en Praha“*, který vyšel v časopisu *La Progreso*, č. 4–5, 1927.

Klub Esperantistů v Praze ustavil se dne 9. listopadu 1902. Předsedou zvolen knihkupec pan Ed. Weinfurter, jednatelem pan František Barth. Adresa spolku: Klub Esperantistů v Praze, Ferdinandova třída, kavárna „Union“.

—th.

Výstřížek z dobového časopisu *Český esperantista* (č. 3, leden 1903), který informoval o založení pražského klubu.

Esperanto

Esperanto je zdaleka nejrozšířenějším a nejúspěšnějším plánovaně vytvořeným mezinárodním jazykem, jehož mluvčí najdeme po celém světě. Jeho iniciátorem byl lékař a polyglot Ludvik Lazar Zamenhof (1859–1917), který svůj projekt představil v roce 1887, a to s cílem nabídnout neutrální prostředek pro komunikaci mezi národy, který přispěje k vzájemnému porozumění a mírovému soužití.

Esperanto patří k nejsnadněji osvojitelným jazykům. Uvádí se, že díky své pravidelné logické mluvnické a mezinárodní slovní zásobě je pětikrát až šestkrát jednodušší než běžné národní jazyky. I lidé, kteří nemají talent na cizí řeči, jsou tudíž schopni esperanto zvládnout.

Slovní zásoba pochází převážně z jazyků západoevropských a zvukově připomíná především italštinu, avšak svou slovotvorbou či větnou stavbou má esperanto podobné rysy rovněž s jazyky slovanskými, ugrofinskými, ale i s turečtinou či dokonce čínštinou.

Přes svou jednoduchost je esperanto výrazově bohaté a lze jím vyjádřit totéž co v národních jazycích. Dokladem toho je i bohatá kultura – v oblasti literatury, dramatu i hudby – která se kolem něj vytvořila.

Esperanto lidé používají různými způsoby. Slouží jako prostředek pro mezinárodní komunikaci, pro kulturní vyžití, jako koníček, ale přispělo také k navázání bezpočtu přátelství i lásek. Esperantisté jsou k sobě navzájem zpravidla velmi vstřícní a ochotní si pomáhat. Znalost esperanta rovněž usnadňuje studium dalších jazyků i porozumění odborné terminologii.

Pozdravy, konverzační obraty

Bonan tagon! Dobrý den!

Dankon. Děkuji.

Ĝis revido! Na shledanou!

Kiel vi nomiĝas? Jak se jmenuješ / jmenujete?   *Mi nomiĝas ...* Jmenuji se ...

Ĉu vi parolas Esperanton? Mluvíte esperantem?

Mi amas vin. Miluji tě / vás.

Kion vi faras? Co děláš / děláte?

Mi ĝojas renkonti vin. Jsem rád, že tě / vás potkávám.

Kie vi loĝas? Kde bydlíš / bydlíte?

Mi loĝas en ... Bydlím v ...

Tradiční symboly esperanta
(vlajka a zelená hvězda)

Z esperantské mluvnice

Abeceda

a b c ĉ d e f g ĝ h ĥ i j ĵ k
l m n o p r s ŝ t u ŭ v z

Většinu písmen čteme stejně jako v češtině, vysvětlení potřebují jen:

ĉ = č, ĝ = dž, ĥ = ch, ĵ = ž, ŝ = š

ŭ je u, které tvoří ve spojení s jinou samohláskou dvojhlásku (aŭ, eŭ, ...)

Velké usnadnění u esperanta představuje tvoření slov pomocí předpon a přípon s daným významem, např.:

- předpona **mal-** znamená pravý opak: *granda* (velký) → *malgranda* (malý)

- přípona **-in** přechyluje do ženského rodu: *viro* (muž) → *virino* (žena)

- přípona **-il** znamená nástroj: *ludi* (hrát si) → *ludilo* (hračka)

Pády jsou jenom dva: nominativ (1. pád) a akuzativ (4. pád). Akuzativ má koncovku **-n**

Mi vidas grandan hundon. – Vidím velkého psa.

Koncovky některých slovních druhů

podstatná jména	-o
přídavná jména	-a
příslovce	-e
infinitiv sloves	-i

Některá zájmena
mi (já), vi (ty, vy), li (on), ŝi (ona), ĝi (ono), ni (my), ili (oni, ony, ona)

Některé spojky
kaj (a), aŭ (nebo), ĉar (protože), sed (ale)

Číslovky 1 – 10
unu (1), du (2), tri (3), kvar (4), kvin (5), ses (6), sep (7), ok (8), naŭ (9), dek (10)

Množné číslo tvoříme přidáním koncovky **-j**

tagoj – dny
grandaj – velcí

Koncovky slovesných časů

přítomný čas	-as
minulý čas	-is
budoucí čas	-os
podmiň. způsob	-us
rozkaz. způsob	-u

Časování sloves je velmi jednoduché. Sloveso má v každém mluvnickém čase jen jeden tvar; osoba je dána osobním zájmenem nebo jinak vyjádřeným podmětem.

Mi parolas. – Mluvím.

Petro telefonis. – Petr telefonoval.

Ŝi venos. – (Ona) přijde.

Ukázky slovo tvorby

vivo – život
viva – živý
vive – živě
vivi – žít

Zajímavé odkazy

Podrobnější informace o esperantu naleznete na následujících odkazech:

www.esperanto.cz
mladez.esperanto.cz
zamenhof.info

muzeum.esperanto.cz
www.lernu.net
uea.org
www.e-mental.cz

Informační brožury

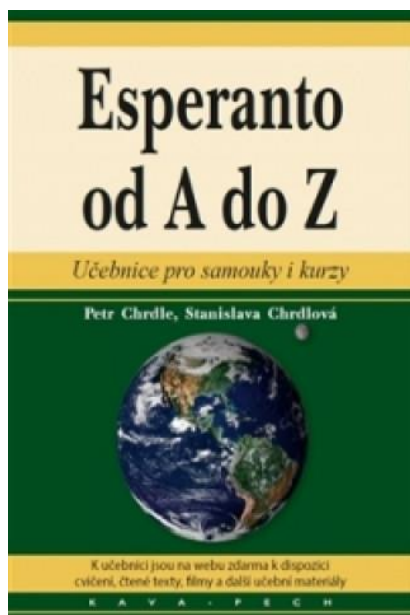
Objevte esperanto

- <http://www.esperanto.cz/soubory/Objevte%20esperanto-cz.pdf>

Esperanto máš v kapse

- http://www.esperanto.cz/soubory/Zaklady_esperanta_PAKEO1.doc

Jak se esperanto naučit?

Doporučit můžeme předně učebnici *Esperanto od A do Z* od Petra Chrdleho a Stanislavy Chrdlové, kterou vydalo nakladatelství KAVA-PECH.

Tato učebnice dovede studenta od základů až do úrovně postačující pro čtení všeobecných textů a obvyklou konverzaci.

Obsahuje šedesát lekcí. V prvních čtyřiceti je vyložena veškerá mluvnice a základní slovní zásoba, která je ve zbývajících lekcích systematicky rozvíjena podle témat. Na konci jsou úryvky z literatury, a to jak odborné z různých oborů, tak i beletrie.

K učebnici jsou na internetových stránkách nakladatelství k dispozici zdarma bohaté didaktické pomůcky: cvičení, testy, kvízy, modelově přečtené texty, písně, filmy, ale i mnoho užitečných odkazů pro další studium a využití znalostí esperanta (<http://kava-pech.cz/procvicujbiesperanto/>).

Dále je na internetu na stránce <http://esperanto.9e.cz/> k dispozici zdarma učebnice, která vychází ze starší úspěšné knihy Theodora Kiliana. Tu zaktualizovali Dieter Berndt a Miroslav Malovec.

Učebnice esperanta
Lernolibro de Esperanto

Další možností je využití portálu www.lernu.net, kde jsou interaktivní kurzy esperanta pro začátečníky v mnoha jazycích včetně češtiny, jakož i různé zajímavé informace o tomto jazyku.

Pokud byste se chtěli začít učit esperanto v klasickém jazykovém kurzu, informace a kontakt najdete na stránkách Českého esperantského svazu www.esperanto.cz/cs/jazykove-kurzy.

Stojí za zmínku, že esperanto naleznete v nabídce jazyků překladače Google a v internetovém mnohojazyčném slovníku www.slovník.cz.

Zajímavou knížkou z poslední doby, která Vám může pomoci s učením, je trojjazyčná sbírka vtipů *One Joke a Day / Unu Ĝerco Tage / Jeden vtip denně* od Michala Lebla a Miroslavy Tomečkové. (Ke koupi na Amazon.com, ISBN-13: 979-8418676443)

Ludvik Lazar Zamenhof

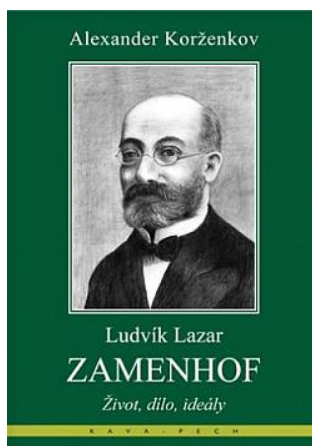
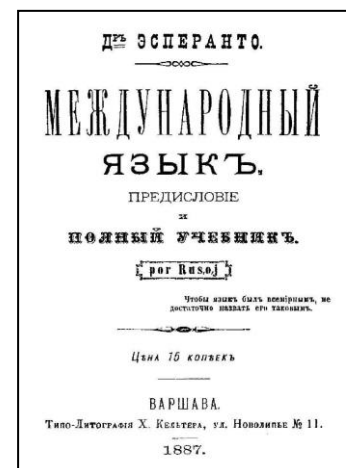
Tvůrce esperanta Ludvik Lazar Zamenhof (1859–1917) byl profesí oční lékař, původem z Białystoku v tehdejším carském Rusku.

V jeho rodném městě se střetávalo mnoho národností, jazyků a kultur. Vedle židovské většiny, ze které sám pocházel a která hovořila jidiš, zde žili Poláci, Němci a Bělorusové.

Už jako mladík dospěl k názoru, že jednou z příčin nedorozumění a nepřátelství mezi národy jsou jazykové překážky a že tento problém by bylo možné odstranit zavedením nového plánovaně vytvořeného mezinárodního jazyka, který by fungoval vedle

(nikoli namísto) národních jazyků jako neutrální komunikační prostředek.

Po mnohaleté práci představil svůj projekt v roce 1887 v rusky psané knize *Международный языкъ* (Mezinárodní jazyk) vydané ve Varšavě pod pseudonymem Dr. Esperanto (Dr. Doufající). Název esperanto podle autora pseudonymu se pro nový jazyk vžil až později.

Podrobnosti o Zamenhofově životě a jeho myšlenkách přináší kniha *Zamenhof – život, dílo, ideály* od Alexandra Korženkova. Knihu do češtiny přeložil náš člen Jindřich Košťálek a vydalo ji nakladatelství KAVA-PECH.

„Vnitřní myšlenkou esperanta je: na neutrálních jazykových základech odstranit překážky mezi národy a navyknout lidí na to, aby každý viděl ve svém bližním jen člověka a bratra.“

L. L. Zamenhof, 1912

Český esperantský svaz

Český esperantský svaz (ČES) je zapsaným spolkem s cílem šířit esperanto mezi českou veřejností a zpřístupňovat bohatství tohoto jazyka a jeho kultury českým uživatelům a současně prostřednictvím esperanta propagovat českou kulturu v zahraničí.

Esperantské hnutí v českých zemích má dlouhou historii. První učebnice jazyka u nás vyšla už v roce 1890, tři roky poté, co L. L. Zamenhof zveřejnil svůj projekt. Před první světovou válkou u nás existovaly dva svazy. V meziválečném období se oba spojily a založily Čehoslovaka Asocio Esperantista, který se později přejmenoval na Esperanto-Asocio en ČSR.

Esperantisté v té době pořádali letní setkání, v rozhlase se vysílaly kurzy jazyka, ale i přednášky, divadelní hry či opery. V roce 1921 se Praha stala místem 13. světového kongresu esperantistů (*Universala Kongreso de Esperanto*), každoročního vrcholného setkání esperantistů z celého světa.

Slibný rozvoj přerušila okupace, kdy řada esperantistů byla perzekvována. Poválečný rozmach ukončil rok 1952, kdy skončilo esperantské vysílání, přestaly vycházet esperantské časopisy a esperantisté se mohli sdružovat jen v rámci osvětových besed nebo kulturních domů.

Uvolňování režimu v šedesátých letech minulého století umožnilo založit Český esperantský svaz v roce 1969. V souladu s novým federativním uspořádáním vznikl o pár měsíců později na Slovensku Svaz esperantistů SSR.

Český esperantský svaz zastřešuje činnost místních esperantských klubů a odborných sekcí. A právě Klub esperantistů v Praze patří k těm nejaktivnějším. Samostatnou organizací je od roku 2005 Česká esperantská mládež.

Pro ty, kteří se chtějí naučit jazyk esperanto, organizuje ČES korespondenční kurzy a nejrůznější setkání s výukou. V roce 2008 inicioval založení Muzea esperanta ve Svitavách a provozuje internetové stránky www.esperanto.cz, kde se zájemci dozvědí vše o esperantském hnutí v České republice.

Významným úspěchem a uznáním záslužné práce pro esperanto bylo v roce 1996 pověření, aby Svaz uspořádal v Praze další Světový kongres esperanta, kterého se zúčastnilo téměř tři tisíce esperantistů z celého světa.

Ĉasopis Bulteno

Ĉasopis Klubu esperantistoj v Praze N-ro 2/2022 (225) 21. 9. 2022

Tridekjarigo de KAVA-PECH

La 9-an de junio okazis en la sidejo de la Unio de Ĉeĥaj Interpretistoj kaj Tradukistoj granda solenaĵo okaze de la tridekjarigo de la eldonejo KAVA-PECH, posedata de nia elstara membro Petr Chrdle. Inter multnombra aŭditorio aperis ankaŭ multaj pragaj kaj alilokaj esperantistoj, kiuj venis festi la jubileon kaj gratuli al Petr.

EL LA ENHAVO	O Ĉasopis
Aktualoj	Evidenĉi numero: MK ČR E22980
Bliži se oslavy 120. výročí	Vydavatel: Klub esperantistů v Praze
KAVA-PECH tridekjara (P. Chrdle)	Sídlo: Jirěčkova 5, Praha 7
Okaze de la 73-a IFEF-Kongreso	Vychází třikrát ročně
Mallonga somera ekskurso (M. Turková)	Kontakt: tbrichacek@seznam.cz
Kiel oni festis pasintajn jubileojn	Redaktor: Tomáš Břicháček
Václav Hollar (M. Turková)	Korektury: Pavol Petrík

KEP vydává svůj vlastní časopis *Bulteno*, který jednak informuje o činnosti klubu a pražských esperantistů obecně, jednak obsahuje různé články a literární texty.

Tradice časopisu sahá do roku 1953. Nejdříve vycházel nepravidelně, často i s několikaletými přestávkami (nejdelší odmlka nastala v letech 1994–1999). Od roku 2000 vychází pravidelně, nejprve čtyřikrát, nyní třikrát ročně.

Bulteno začínalo jako pouhý stručný zpravodaj, sloužící k informování členů o klubových akcích, programu schůzek nebo členských poplatcích. Postupně se ale rozvinulo v plnohodnotný časopis s množstvím aktivních příspěvatelů.

Prvním redaktorem byl Josef Víték (1911–1983), za jehož vedení se v padesátých letech *Bulteno* stalo známým mezi esperantisty po celé republice. Zvláště se pak o rozvoj časopisu zasloužil dlouholetý čelný činovník našeho klubu Jiří Patera (1935–2015), který od konce sedmdesátých let, kdy se přestěhoval do Prahy, do časopisu aktivně přispíval a v letech 1989–1994 a 2000–2013 byl jeho redaktorem. Patera vtiskl našemu časopisu jeho charakteristickou podobu, jejíž těžiště leží v bohatém literárně-kulturním obsahu. Koncem roku 2013 vedení časopisu převzal Tomáš Břicháček.

Počínaje číslem 1/2014 časopis vychází nejen v tištěné verzi, ale také elektronicky. Všechna od té doby vydaná čísla jsou dostupná na stránce <http://bulteno.cs-retromusic.net/>.

Hlavička prvního *Bultena* (1953)

Popřáli nám k výročí

Vážení a milí přátelé esperanta,
srdečně Vás pozdravuji při příležitosti 120. výročí založení vašeho klubu. Mezinárodní jazyk esperanto mne vede ke krátkému zamyšlení. Svět, jak můžeme v současnosti sledovat, se rozděluje a vznikají nové příkopy a nová nepřátelství. Esperanto, jeho poselství, jde jiným směrem. Představuje společného jmenovatele lidstva, prvek, který jde proti rozdělení a sváru. Ano, je to vznešená myšlenka, která by měla inspirovat. Přeji vám vše dobré, ať dál šíříte pozitivní záměr mezinárodního jazyka esperanto.

Miloš Zeman, prezident republiky

Milí esperantisté, blahopřeji vám k výročí Vaší velmi záslužné činnosti, která trvá již úžasných 120 let. Moc si vážím Vaší přízně a ráda patřím mezi Vás, i když jsem jen propagátorkou Vašeho jazyka. Oceňuji esperanto jako jazyk hodný poezie, jazyk nesmírně bohatý, jenž je schopný vyjádřit metaforu, základ básní a poetických textů. Nesmírně si vážím spolupráce s Vámi. Když přeji Vám do dalších let všechno nejlepší, hrozině slov v sobě skrývá obdiv a úctu, všem dobré zdraví – víc málo toho zbývá. Zdraví nejsrdečněji

Věra Ludíková, básnířka, členka Obce spisovatelů

Pražský klub vznikl rok po brněnském – mimo jiné za účasti básníka S. K. Neumanna. Bohema Unio Esperantista v Praze vydávala časopis, v němž na pokračování vycházela v esperantu Babička. V roce 1921 se v Praze odehrál světový kongres esperanta, který se zapsal do historie hnutí založením SAT, a Karel Emanuel Macan uspořádal setkání nevidomých esperantistů a založil knihovnu slepecké literatury, která existuje dodnes. Po druhé světové válce přešla do Prahy Verda Stacio, jejíž nahrávka Rusalky se dochovala. Jaroslav Šustr rozšířil knihovnu klubu na největší u nás; dnes je uložena v Městském muzeu v České Třebové jako neodstranitelný majetek státu. Další světový kongres v Praze 1996 se zapsal Pražským manifestem. Nakladatelství KAVA-PECH vydává překlady do esperanta i z esperanta. Jména jako např. Šupichová, Pumpr, Mařík, Seemannová, Urbanová, Rumler, Karen jsou známá po celém esperantském světě. Máte na co být pyšní a na co navazovat, k čemuž Vám přeji hodně elánu a rozhodnosti.

Miroslav Malovec, redaktor *Starta* a *Paměti hnutí*

Milí esperantisté, celoživotně věřím na osudovou moc náhody. Bylo tomu tak i tentokrát. Když jsem se rozhodl pozdravit vás u příležitosti vašeho jubilea, zpracovával jsem právě pro revue literatury faktu Přísně tajné! článek o osobnosti jménem Alfons Mucha. A tam se mi přímo pod ruku nabídla jeho myšlenka, kterou vyslovil v době, kdy na rozhraní 20. a 30. let minulého století bilancoval jednu z etap své světoběžnické tvůrčí činnosti. Napsal tehdy: „Účelem mého díla nikdy nebylo bořit, ale stavět a spojovat, neboť nás všechny musí živit naděje, že celé lidstvo se jednou sblíží, a to tím snáze, čím lépe se pozná a domluví navzájem.“ Moudře a s časovým nadhledem řečeno, že ano! Co víc lze k tomu dodat? Zejména dnes, kdy se ve světě víc boří, než staví a spojuje. Mnoho úspěchů vám přeje

Roman Cílek, spisovatel a nakladatel

Milí samideáni, nejsme organizace, nejsme instituce, nejsme „eseróčko“. Jsme rodina! Zůstaňme spolu a zůstaňme věrni té krásné myšlence. Zelená hvězda ať nám svítí!

Max Kašparů, řeckokatolický kněz, psychiatr, pedagog

Vážím si práce současných i minulých členů Pražského esperantského klubu, které osobně znám a které jsem poznala osobně. A fandím těm, kteří se neformálně podílí na práci Klubu a obdivuji jejich nápady a nadšení. Utvrzují mě v přesvědčení, že Zamenhofova myšlenka je správná a je jí potřeba udržet a rozvíjet. Přeji jim všem vytrvalost, zdraví a radost z práce.

Jindřiška Drahotová, Esperantský kroužek Dr. Hradila v Mladé Boleslavi

Pražský esperantský klub je jedním z našich nejstarších. V jeho řadách působili významní čeští esperantisté, kteří se nemalou měrou zasloužili o rozvoj našeho hnutí. Přeji všem jeho členům, aby i za dalších sto dvacet let někdo mohl říct stejně pochvalná slova!

Jiří Tomeček, předseda Českého esperantského svazu

V našem rozděleném světě, kde se příkopy mezi lidmi zdají být den ode dne širší, je třeba ocenit každý čin, jenž naopak pomáhá lidstvo spojovat a umožňuje mu nalézt společnou řeč. Esperanto je bezesporu jedním z těchto důležitých projektů. Již sto dvacet let jeho mluvčí usilují, abychom si přes to, že mluvíme různými jazyky, navzájem porozuměli. Proto bych jim rád vyjádřil poděkování, že se snaží svět udělat lepším místem, a popřál jim v těchto snahách mnoho úspěchů.

Tomáš Bandžuch, spisovatel

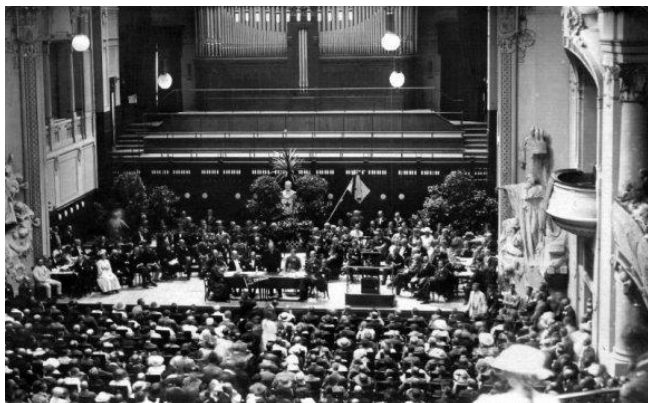
Esperanto. Už když jsem coby malý špunt ono slovo poprvé zaslechl v jakémisi historickém filmu, vyvolalo ve mně těžko určitelný pocit tajemna a starých časů. A to jsem prosím neznal jeho význam! Poté, co mi byl – myslím, že starším bratrem – vysvětlen, přišlo mně celé tohle esperanto strašně zajímavé. Netušil jsem, že takový jazyk existuje, a jeho znalci mi tehdy připadali coby zasvěcení „majitelé klíčů“, bezmála tajné bratrstvo, opečovávající jazyk nikoho a všech. V dnešní době izolovaných společenských bublin jsem navíc vděčný za každou pomyslnou slánku, kterou lze bubliny propichovat. Esperanto je podle mého jednou z nich. Vše nejlepší k vašemu jubileu! Ať se vám daří!

Marek Skřipský, spisovatel

Světové kongresy esperanta v Praze

Největší každoroční esperantskou akcí je Světový kongres esperanta (*Universala Kongreso de Esperanto*, UK). Je to setkání s bohatým programem – s přednáškami, zasedáními, ale i s koncerty, divadelními představeními, výlety, tancem apod. Obvykle se ho účastní 2000 až 4000 lidí z přibližně 50 zemí. Dva takové kongresy se už konaly i u nás, a to oba v Praze.

První (v pořadí 13. UK) se uskutečnil na přelomu července a srpna 1921 a účastnilo se jej 2561 osob ze 36 zemí. Slavnostní zahájení bylo v Obecním domě. Hlavní program pak probíhal na Slovanském ostrově v paláci Žofín.

Druhý kongres (86. UK) si mnozí stále dobře pamatují. Uskutečnil se v červenci 1996 v Kongresovém centru (býv. Paláci kultury) za účasti 2971 osob z 62 zemí světa. Záštitu nad kongresem převzal tehdejší prezident Václav Havel.

U Kongresového centra stojí velký pamětní kámen, který připomíná UK 1996 a esperanto jako takové. Na umístění tohoto pomníku měla zásluhu pilná a obětavá členka našeho klubu paní Helena Maudrová.

Opera Sternenhoch

Velkou událostí pro české esperantisty se stalo uvedení opery *Sternenhoch* od hudebního skladatele Ivana Achera (* 1973) v Národním divadle v roce 2018. Opera inspirovaná románem Ladislava Klímy *Utrpení knížete Sternenhocha* je totiž celá nastudována v esperantu, přičemž jsou promítány české a anglické titulky. Autorem libreta je sám skladatel a přeložil je Miroslav Malovec.

Acher odůvodňoval volbu esperanta tím, že diváci se mohou více soustředit na sledování hudby než na chytání slov („Nenutí diváka odezírat ze rtů zpěvákovi a dešifrovat děj a situaci dle informace ve zpěvu.“). Esperanto již z předchozí doby znal a měl s ním zkušenosti.

Opera byla přijata příznivě jak diváky, tak kritikou, a hraje se na Nové scéně Národního divadla dodnes.

„Když jsem přemýšlel o tom, jak napsat libreto, došlo mi, že k opeře, aby zněla opravdu operně, dala se ironizovat a aby se v ní dařilo velkým hlasům, je ideální nějaký italsky znějící jazyk, a tak mě vlastně napadlo esperanto. Navíc k opeře tak nějak patří, že úplně nerozumíš tomu, co zpěváci zpívají, dekodovat to v horních úvratích zpěvu je těžké třeba i u Hubičky, a to to máš naposlouchané a je to česky. Vsadil jsem na to, že lidé budou vnímat, o co se jedná z obrazu, pomůžeme jim titulkovacím zařízením, to je u oper běžné, ale to hlavní, čím budou dění vnímat, bude ta správná hemisféra. Hudba v hlavní úloze.“

Ivan Acher, Reflex 29. 3. 2018

Pro zajímavost dodejme, že již v roce 1952 byla v Národním divadle pořízena rozhlasová nahrávka esperantské verze Dvořákovy *Rusalky* – s Marií Tauberovou a Karlem Kalašem v hlavních rolích a Karlem Högerem v roli vypravěče.

Galerie osobností

Z mnoha význačných osobností z historie našeho klubu připomeňme alespoň několik jmen.

Eduard Weinfurter (1870–1950)

- zakládající člen a první předseda klubu
- významný nakladatel a knihkupec
- činovník řady profesních spolků
- milovník obrazů, galerista

Ota Ginz (1896–1976)

- za první republiky klíčový činovník pražského klubu i celostátního esperantského hnutí – profesí úředník
- otec známého Petra Ginze, zavražděného nacisty v Osvětimi, jehož kresba měsíční krajiny se stala světoznámým symbolem holokaustu

Jaroslav Šustr (1901–1969)

- dlouholetý, mimořádně zasloužilý předseda klubu (ve funkci 1931–1958)
- udržoval činnost klubu za německé okupace i v letech komunistické útlaku
- vybudoval rozsáhlou knihovnu klubu a třikrát ji zachránil před zničením (ze strany nacistů i komunistů)
- profesí obchodník (původně majitel lahůdkářství, po znárodnění zůstal jako vedoucí prodejny)

Štěpán Urban (1913–1995)

- esperantský básník a spisovatel
- kytarový virtuos, hudební pedagog
- jeho první manželkou byla básnířka Eli Urbanová

Eva Seemannová (1920–1999)

- herečka, která hojně vystupovala také v esperantských divadelních představeních
- sama do esperanta překládala divadelní hry domácích i zahraničních autorů
- rovněž psala esperantské básně

Tomáš Pumpr (1906–1972)

- básník a překladatel
- do esperanta přeložil řadu literárních děl
- spolupracoval s esperantským kulturním rozhlasovým vysíláním Zelená stanice – Verda stacio

Josef Rumler (1922–1999)

- básník, překladatel, literární kritik
- do esperanta přeložil velké množství básní českých autorů

Jiří Karen (1920–2000)

- známý český básník
- některé jeho básně byly přeloženy do esperanta, několik napsal sám v originále v esperantu
- v pražských Strašnicích je po něm pojmenován park

Eli Urbanová (1922–2012)

- básnička tvořící v esperantu a autorka autobiografického románu *Hetajro dancas* (Hetéra tančí)
- držitelka mnoha literárních ocenění
- profesí učitelka

Čestmír Vidman (1921–2013)

- básník, spisovatel, tvůrce divadelních monologů
- pracoval v podnicích zahraničního obchodu (mj. Strojimport)
- autor memoárů *Než padne mlha docela*

Jiří Harcuba (1928–2013)

- sklářský výtvarník, medailér
- autor nynější pětikoruny
- rektor Vysoké školy uměleckoprůmyslové v Praze (v letech 1991–1994)

Jiří Patera (1935–2015)

- dlouholetý předseda klubu (v letech 1994–2003 a 2010–2012) a redaktor klubového časopisu *Bulteno*
- přeložil do esperanta řadu literárních textů
- profesí úředník

Klub E-mental'

„Skupina pěti esperantistů se rozhodla roce 1998 založit v Praze nový esperantský klub. Klub, kde se o esperantu nebude pouze mluvit, ale kde se bude esperanto používat.

Na první schůzku bylo pozváno přes 70 esperantistů z Prahy, ale kromě zakládajících členů nikdo další nepřišel. To ovšem nikoho neodradilo a klub začal fungovat. Schůzky se konaly – a i do nynější doby se konají – každou druhou středu. Postupem času začalo členů přibývat, a to nejen pražských, ale i z jiných měst a časem i ze zahraničí. V současné době má E-mental' přibližně 50 členů (ti, kteří esperantem hovoří) a spoustu příznivců. Vedle pravidelných schůzek E-mental' začal organizovat i jedno-, dvou- či třídní akce. Za celou dobu se konalo více než 140 akcí – některé jednorázové (ĜUPR, PISO, VENKO...), některé se konají pravidelně každý rok (BESTĜARDENO, VIANDO, KRISTNASKO, ZAMENHOFTAGO...). Dvakrát ročně se koná akce BIERo, která bude nyní již po sedmácté. E-mental' se také každoročně aktivně zapojuje do charitativních akcí (Běh pro Paraple, Akce cihla, Skutečný dárek, Krabice od bot...).

Každoročně se také pořádají dvě předvánoční akce v zahraničí: Antaŭkristnaska kolbasumado en Saksio a Granda lokŝumado en Bratislavo.

Členové E-mentalu vyjeli několikrát do

zahraničí, aby se setkali s místními esperantisty (Německo, Maďarsko, Itálie).

V roce 2013 byly založeny internetové stránky klubu www.e-mental.cz.

Členové E-mentalu přeložili dvě hry divadla Járy Cimrmana: *Vražda v salónním kupé* a *Dobytí severního pólu*. U příležitosti předání přeložené hry *Dobytí severního pólu* Zdeňkovi Svěrákovi přijal Zdeněk Svěrák čestné členství klubu E-mental'.

Postupem času se někteří členové E-mentalu stali členy Klubu esperantistů v Praze a naopak. Spolupráce s Klubem esperantistů v Praze, která se v začátcích E-mentalu zdála téměř nemožná, je nyní samozřejmostí.“

Vlasta Piščíková

Nakladatelství KAVA-PECH

V České republice existuje nakladatelství, které se z významné části zabývá produkcí knih v esperantu. Je jím KAVA-PECH se sídlem v poberounských Dobřichovicích, kterou vlastní Petr Chrdle.

„KAVA-PECH je trochu zavádějící název mého nakladatelství. Důvodem je, že při založení firmy v roce 1991 jsem vůbec neuvažoval o tom, že bych se stal nakladatelem, a už vůbec ne, že bych podnikal za pomoci svého koníčka esperanta. Byl jsem zvyklý se pohybovat v akademickém prostředí, proto jsem si založil Konzultační a vzdělávací agenturu a do zkratky přidal i své jméno a z toho vzniklo KAVA-PECH, plným názvem Konzultační a

vzdělávací agentura Petra Chrdleho.

Brzy jsem pochopil, že konzultacemi se neuživím, proto jsem svou činnost přeorientoval na pořádání vzdělávacích akcí, a aby zaregistrovaná zkratka mohla zůstat, změnilo se jen Konzultační na Kongresová. V tom se mi dařilo, ale měl jsem problémy s vydáváním sborníků, proto jsme se rozhodli s manželkou a spoluzakladatelkou firmy Stanislavou Chrdlovou (1954–2000) zaregistrovat se v roce 1992 jako nakladatelství a vydávat sborníky z našich akcí s vlastním ISBN. Takže mé nakladatelství oslavilo letos 30 let svého trvání.

A esperanto? To se vloudilo postupně. Protože vydávání knih se nám se ženou zalíbilo, začali jsme brzy vydávat i knihy psané esperantem a esperantské učebnice a slovníky. A díky esperantu se nakladatelství KAVA-PECH nejenže stalo známé po celém esperantském světě, ale dostalo se i do české knihy rekordů jakožto České nakladatelství vyvázející vlastní knihy do nejvíce států světa¹.

V minulosti jsem pořádal různé esperantské kongresy, konference a další akce. Jako důchodce už provozuji jenom nakladatelství.“

Petr Chrdle

KAVA-PECH Nakladatelství Petra Chrdleho
Anglická 878
252 29 Dobřichovice
www.kava-pech.cz

¹ <https://www.dobryden.cz/rekordy/kultura/nakladatelstvi-ktere-exportovalo-vlastni-vydane-knihy-do-nejvice-statu-sveta/>.

Z našich akcí

Na následujících stránkách přinášíme výběr ze zajímavých akcí, které pořádal náš klub nebo jeho jednotliví členové v posledních čtyřech letech.

7. března 2019 proběhla v klubu beseda s Květou Krajíčkovou, která byla předsedkyní našeho klubu v letech 1991–1994. Květa vzpomínala na to, jak fungoval klub v osmdesátých a devadesátých letech minulého století.

Ĉasopis Klubu esperantistů v Praze N-ro 1/2019 (215) 4. 4. 2019

Eminenta gastoj el la viena Esperanto-muzeo

La 21-an de marto 2019 vizitis nian klubon s-ano Bernhard Tuidier, aŭstra historiisto, bibliotekisto kaj teamestro de la Esperanto-muzeo kaj Kolekto por Planlingvoj de la Aŭstria Nacia Biblioteko. La eminenta gastoj allogis prezenti la muzeon kaj servojn, kiujn ĝi ofertas al publiko. Post lia prelego sekvis longa vigla diskuto. Vespere sinjoro Tuidier kun kelkaj niaj klubanoj spektis la operon *Sternenhoch* en la Nacia Teatro.

21. března 2019 nás navštívil Bernhard Tuidier, rakouský historik, knihovník a vedoucí týmu Esperantského muzea při Rakouské národní knihovně. Po zajímavé přednášce a živé diskusi náš host s několika členy klubu večer zhlédl v Národním divadle operu *Sternenhoch*.

4. dubna 2019 zavítala do našeho klubu japonská esperantistka Hiroko Katayama, která následně o setkání s námi napsala hezký článek (viz *Bulteno* č. 3/2019).

30. května 2019 bylo v Polském institutu uvedeno české vydání knihy *Zamenhof – život, dílo, ideály* od Alexandra Korženkova. Knihu přeložil Jindřich Košťálek a vydalo ji nakladatelství KAVA-PECH.

9. června 2019 jsme nasprejovali na ohradu staveniště centra Stromovka ve Veletržní ulici reklamu na esperanto. Plocha byla nabídnuta developerem k výtvarné tvorbě. Bohužel dílo zůstalo na místě jen několik dnů a potom zmizelo pod vrstvou barev konkurenčních sprejerů.

Od 11. do 24. června 2019 se uskutečnila v Senátu výstava o básníku Otokaru Březinovi u příležitosti 150. výročí jeho narození a 90. výročí úmrtí. Výstavu s názvem „Otokar Březina – překlady básní aneb Jak se domluvíme v EU?“ připravil náš člen Viktor Dvořák, znalec básnickova díla. Cílem bylo mimo jiné ukázat na obtížnost šíření literatury malých národů ve světě a s tím související problémy dorozumívání. Předložena k úvaze byla možnost využití esperanta, které bylo touto akcí také propagováno.

Při vernisáži Viktor Dvořák obdržel od Agentury Dobrý den Pelhřimov certifikát o vytvoření českého rekordu „Nejvíce překladů básně českého autora – Otokar Březina: Moje matka – My Mother – Mia Patrino“.

3. října 2019 jsme uspořádali v naší klubovně velkou přednášku na počest nejslavnějšího předsedy našeho klubu, Jaroslava Šustry, při padesátém výročí jeho úmrtí.

15. října 2019 rakouský esperantista a pacifista Martin Stuppnič (* 1925) zavítal na Pražské humanitní gymnázium na slavnostní uvedení českého vydání své knihy *Vždy lze zůstat člověkem*. Knihu vydalo nakladatelství KAVA-PECH.

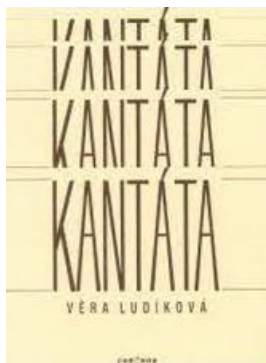
V roce 2020 a 2021 se na činnosti klubu neblaze projevila koronavirová pandemie a s ní související vládní omezení. Po dlouhé měsíce se nemohly konat schůzky ani jiné akce. Přesto jsme se v tuto dobu snažili zůstat v kontaktu a být aktivní. Například proběhlo několik přednášek a schůzek po internetu, připravili jsme společně slovníček pojmů k pandemii a také jsme přeložili jednu detektivní povídku (*Vdova v režimu utajení*) od Romana Cílka.

Od 27. října do 30. listopadu 2021 se v Podbrdském muzeu v Rožmitále pod Třemšínem konala výstava na počest básníka Čestmíra Vidmana, a to ke 100. výročí jeho narození. Výstavu pomohla připravit naše členka Margit Turková (na fotografii napravo).

31. března 2022 proběhla členská schůze klubu, která zvolila nový výbor ve složení: Tomáš Břicháček (předseda), Jiří Mišurec (místopředseda a pokladník), Vlasta Piščíková a Petr Javorík.

14. dubna 2022 několik členů našeho klubu navštívilo mnohojazyčné čtení díla básničky Věry Ludíkové, konkrétně její sbírky *Kantáta 1 + 5*. Akce, kterou pořádal Americký klub dam, se konala v budově Život 90 v ulici Karolíny Světlé. Věra Ludíková je aktivní příznivkyní esperanta. Řada jejích děl včetně uvedené sbírky byla do esperanta přeložena. Esperantský překlad na akci četla Margit Turková.

9. června 2022 proběhla v sídle Jednoty tlumočnicků a překladatelů na Senovážném náměstí slavnost k třicátému výročí nakladatelství KAVA-PECH. Mezi stovkou účastníků tvořili přibližně polovinu esperantisté – tuzemští i zahraniční.

Ve dnech 11.–13. listopadu 2022 se konají oslavy 120. výročí založení klubu. Bohatý program zahrnuje mimo jiné přednášky a slavnostní večer v restauraci AdAstra a procházku po místech spojených se začátky klubu.

Záštitu nad oslavami přijal starosta městské části Praha 7 Jan Čížinský.

Bulteno
de Esperantista Klubo en Prago

Evidenční číslo: MK ČR E22980
Vydavatel: Klub esperantistů v Praze,
pobočný spolek Českého esperantského svazu, z. s.
Sídlo: Jirečkova 5, Praha 7
Redaktor: Tomáš Břicháček
Kontakt: praha@esperanto.cz